

Que fuerit hujusmodi donatio.

Statuit namque divinitus inspiratus, ut quindecim Mansos & Marefium, & Prata...

Altera Godefridi I. donatio.

Præterea Nepos ejus Godefridus Dux Lotharingæ, cum propriæ Uxoris assensu...

Adjiciens, ut quicumque de fratribus vestris in Curia ejus pro reditu illo colligendo morabitur...

Quæ utique omnia sicut pie & rationabiliter data sunt & concessa, rata esse decernimus...

Quam ratam habet.

Si quis autem hoc attemptare præsumperit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus in se noverit incursum.

Clausula.

Datum Arimini X. Kal. Julii.

In Appendice ad Concil. Lateranense III. Concil. Tom. XIII. col. 498.

XIV. Quod morte Mandatoris, lite non contestata, finitur mandatum. Cantuariensi Archiepiscopo, & ejus Suffraganeis,

Relatum ex parte vestra, quod licet in commissionibus a Sanctæ recordationis Alexandro Papa Tertio Prædecessore Nostro factis, fuerit appellationis remedium amotum, altera tamen partium, sive lis contestata fuerit, sive non, expirasse mandatum morte Mandatoris allegat, ideoque negotiis omnibus postpositis, in suspensio mandatum Apostolicum expectatis. Nos igitur consultationibus vestris præsentium auctoritate respondemus, quod si lis contestata fuerit ante obitum Prædecessoris Nostri mandatum in morte Mandatoris nullatenus expiravit, si vero ante litem contestatam decessit, non est in eo casu Judicibus, quos delegaverat, ex delegatione hujusmodi procedendum: etiamsi ab eis minime fuerit appellatum. Poterit ergo in eo casu appellatione cessante, procedi in quo ante mortem Mandatoris lis fuerit per conquestionem, & responsonem partium contestata. Ubi autem mors Mandatoris lite non contestata, præcessit, penitus subsistatur, sive fuerit, sive non fuerit appellationis obstaculum interjectum.

URBANUS III. PAPA CLXXII. ANNO ÆR. C. C. MCLXXXV.

Ubertus (a) Crivellus, patria Lombardus, Archiepiscopus Mediolanensis, S. R. E. Presbyter Cardinalis, electus est die 25. (b) Novembris An. 1185., & sequenti Dominica die, quæ incidit in primam Decembris consecratus est Romanus Pontifex (c), Sedit in Pontificatu annum

(a) Radolphus de Diceto Hist. Angliæ. Script. ed. Seldeni... (b) In Catalogo Archiepiscoporum Mediolanensium Tom. II. Pontificem in Vigilia Natalis Domini: quo posito nota fueret Chronologia: atque hic quidem Catalogus tempore S. Caroli Borromei confectus omnibus antiquioribus Catalogis, Chronicis, & Scriptis adversatur. Præterea nos subicimus Bullam quamdam alias ex Gebennensi Archivo deperitiam datam Verona II. Idus Decembris anno 1185. primis nempe Pontificatus Urbani diebus scriptam. Ultræius: hunc electum fuisse die 25. Novembris, statuto die obitus Lucii decessoris 24. mensis ejusdem, discrete probatur omnium auctorum consensu assertum ipsa die, qua sepultus est Lucius, substitutum ei fuisse Urbanum. (c) Hæc Radolphus de Diceto Humbertus... Kalendis Decembris coronatus est in Ecclesia S. Petri in monte in super illo collocata.

num I. menses X. dies XXV. (a) imperantibus in Oriente Isaacio Angelo, in Occidente Friderico Anobarbo Imperatoribus. Obiit siquidem die 19. Octobris anno 1187. (b), & sepultus est in Urbe Ferraria (c). Vacavit Sedes per diem (d).

hos dies faciente cum ea Domino signum in bonum, quamvis ipsam de Transitu pii Patris Lucii non modicus dolor, tristitiaque turbavit: Statum tamen ejus in unitate spiritus, & vinculo pacis divina providentia conservavit: ut post vespertinos staret letitia matutina succederet, & ipsa velut columba pulcherrima suis lætificata gemitibus sine ruga prorsus, & macula candoris sui pulchritudinem retineret. Defuncto siquidem piæ recordat. Patre, ac Prædecessore Nostro Domino Papa Lucio, & reverendissimo ejus Corpore honorifice tumulato, habitus est a Fratribus de successoris electione tractatus, in quo tantum fuit unitas omnium, tantaque adinvicem concordia singulorum, ut ille intelligatur operatus in eis, in cujus manu corda sunt omnium, & per quem adunatur diversitas animorum. Cæterum cum plures essent in Ecclesia Dei Viri Venerabiles, & prudentes, in quos eorum vota concurrere consultius, ut credimus, & dignius potuissent, ad insufficientiam nostram oculos intenderunt: & factum est sic, ut nos, quibus ad dignitatis tantæ fastidium nec vires, nec merita suffragantur, in Patrem sibi elegerint & Pastorem. Nos autem licet nobis conficij propriæ infirmitatis essemus, ita ut crederemus eorum proposito non immerito resistendum; ne tamen ex dilatione negotii, vel pertinacia reluctandi, aliquod in Ecclesia periculum veniret, consensimus, licet in invitum oneris subire laborem, ab eo sperantes, dirigi gressus nostros, qui Beato Petro in fluctibus naviganti, & fiduciam præstitit, ut in Mare descenderet, & potenter occurrit, ut dubitans non periret. Nunc igitur in eo loco, & officio constituti, in quo valde indigemus omnium fidelium suffragiis adjuvari, ad vos tamquam ad speciales Ecclesiæ Romanæ filios cum fiducia, & securitate recurrimus, vosque benedictionis Apostolicæ prævenientes alloquio, literis familiaribus admonemus, rogamus attentius, & exhortamur in Domino, quatenus transitum supradicti Patris, & Domini Nostri Lucii devotis orationum suffragiis prosequentes, fidem, & devotionem, quæ Nobis pro reverentia Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, & Apostolicæ Sedis communiter debetur ab omnibus, vos specialiter impendatis, ita quod ex hoc, & a Deo præmium consequi, & majorem semper gratiam valeatis in oculis nostris, & totius Ecclesiæ promereri.

Lucii Patris III. obitus.

In Successoris electione concordia.

Urbani in summum Pastorem electio.

I.

Urbani PP. Literæ Encyclicæ ad omnes Episcopos de sui Electione.

Ex Concil. Tomo XIII. col. 55.

* Adde illæ.

Præfatio.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus Prioribus, & cæteris Ecclesiarum Prælatibus ad quos Literæ pervenerint salutem & Apostolicam benedictionem.

Cælestis Altitudo consilii firmam retinens in sua dispositione censuram Sacrosanctam Romanam Ecclesiam, ad cujus regimen sumus licet insufficientes assumpti, supra petram Fidei soliditate fundavit, illud ei tribuens in Apostolicæ confessionis fortitudine firmamentum, cui nec procella turbinis, nec prævalere possit spiritus tempestatis. Unde ipsa universalis Mater Ecclesiæ, usque ad consummationem sæculi manentem secum retinens Salvatorem, ita, juxta Canticum Salomonis, quem dilexit amplectitur, ut pro nulla rerum varietate, vel temporum ab unitate suæ Fidei, vel pietatis proposito separetur. Licet enim, vel crebra decedentium mutatione Pastorum in varia discrimina frequenter incidit, vel per mundanæ malignitatis incursum persecutiones innumeras pertulerit, & labores: nunquam tamen eam gratia divina deseruit, quo minus robur ejus in quolibet tentatione perficeret, & inde obtineret spei suæ gaudium, unde susceperat Fidei firmamentum. Sic igitur ante paucos

(a) Hæc unicuique, vel mediocriter computandi gnato, patet, si computum a die electionis Urbani dedicatur, quod nos servavimus, ut cum cæteris chronologis conveniret. Hæc enim tempus ei dant O. tavus ex Catalogis Criticæ Baronianæ præmissis, Chronicon Polæ Novæ, Codex quidam M. S. Bibliothecæ Ambrosianæ. Res. lect. Script. Tomo III. pag. 477. Amalricus, cæterique omnes. (b) Diserte hoc probat Pagnus in vita Urbani. Clarius exprimit Getvahu in Chronico apud Seldenum loco citato. Obiit... Urbanus XIII. Kalendas Novembris. (c) Libet hic Rogerii Hovedeni verba referre - Urbanus PP. cum audisset quod temporibus suis in usum esset Rex Ierusalymitanus, & Crux Dominica, & Civitas sancta Ierusalem, doluit vehementer, & incidit in agritudinem, & mortuus est tertio decimo Kalendas Novembris, qui dies ejus sepulture restituendus est, apud Ferrariam. Amalricus autem hæc addit - ibi a viro, & populo honorifice fuit sepultus. (d) De hoc clarius in Gregorio successore.

Datum Veronæ secundo Idus Januarii.

Die die 121 Jan. An. Domini 1185. Post. Anno I.

II.

Confirmatio Bonorum, Privilegiorum, & Immunitatum omnium Cluniacensis Monasterii.

Ex Bibliotheca Cluniacensis. Mari. Martier col. 1447.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Hugoni Abbati Cluniacensi, ejusque Fratribus tam presentibus, quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium a iure Sedis Apost. in Monast. Cluniac.

Confirmatio Privilegii Alexand. Papae II.

Ordo Monasticus perpetuo ibidem conservandus.

Confirmatio honorum omnium, & possessionum.

Enumeratio honorum, quae confirmantur.

Exemptio a solutione Decimarum.

Libera facultas concedendi Monasticum Habitum pœnitentibus.

Prohibitio Monachis Cluniacensibus discedendi a Monast. sine licentia Abbatis.

Jus sepeliendi mortuos saltem in iustitia Ecclesiarum, a quibus Mortuorum corpora assumuntur.

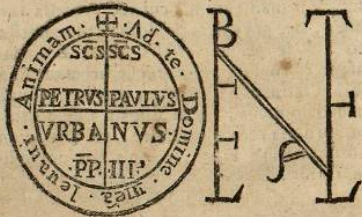
quibus mortuorum corpora assumuntur. Quia vero decimae tam veteri, quam nova lege, Ministris Ecclesiarum noscuntur esse concessae sub anathematis interminatione prohibemus, ne ullus Laicus a vobis decimas exigere, vel extorquere praesumat.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas sit praefatum Monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre vel oblatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis pro futura, salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita, nisi Reatum suum congrua satisfactione correxerit potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultionis subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatinus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. EGO URBANUS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi.

Decretum perpetuae immunitatis a quacumque molestia, vi &c.

Solite clausula.

Urbani PP.

Ego Joannes Presbyter Card. Tit. S. Marci subscripsi.

Et S. R. E. Cardin. subscriptiones.

Ego Laborans Presbyter Cardinalis Tit. Sancti Calixti subscripsi.

Ego Pandolphus Presbyter Cardinalis Basilicæ XII. Apostolorum subscripsi.

Ego Albinus Presbyter Cardinalis Tit. Sanctae Crucis in Jerusalem subscripsi.

Ego Melior SS. Joannis, & Pauli Tit. Parnassii Presbyter Card. subscripsi.

Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Conradus Sabinensis Episcopus, & Mogontinus Archiepiscopus subscripsi.

Ego Theodinus Portuen. & Sanctae Ruffinae Sedis Episcopus subscripsi.

Ego Henricus Albanensis Episcopus subscripsi.

Ego Theobaldus Hostiensis, & Velletr. Episcopus subscripsi.

Ego Gratianus SS. Cosmae, & Damiani Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Rolandus S. Mariae in Porticu Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego

Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis subscripsi.

Ego Radulphus S. Georgii ad Velum aureum Diaconus Cardinalis subscripsi.

Dat. As. D. 1185. Pontif. An. I.

Datum Veronae per manum Transmundi Sanctae Romanae Ecclesiae Notarii, Indictione IV. Incarnationis Dominicae anno MCLXXXV. Pontificatus vero Domini Urbani Papae III. Anno primo.

III.

Ex Archivo Reip. Gebennens. de promptu.

Confirmatio Sententiae latae per Robertum Archiepiscopum Viennensem, & Hugonem Abbatem Bonvallis Delegatos Apostolicos super controversiis existentibus inter Arducium Episcopum Gebennen. & Vvillelmum Comitem.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Nantellino Gebennensi Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem.

Causae controversiae.

EX tenore authenticae scripti nobis innotuit, quod cum discordia, quae super bannis & iustitiis Ecclesiae tuae, & hominibus adventiciis, vel aliis ad Civitatem pertinentibus inter bonae memorae Arducium Antecessorem tuum, & Vvillelmum Comitem Gebennensem emerferat, Venerabilis Frater Noster Robertus Archiepiscopus Viennensis, & dilectus filius Hugo Abbas Bonvallis suscepissent de assensu partium terminandam. Comes iurejurando, & in verbo veritatis Episcopus promiserunt, eorum arbitrium inviolabiliter observare, multi etiam obfides de recipiendo & servando arbitrio juraverunt. Veritate itaque diligentius inquisita decreverunt, ut recordationes olim factae per homines Ecclesiae, atque Comitis & eorumdem juramento firmitate perpetuo inviolabiliter observentur.

Statutum delegatorum.

Confirmatur.

Unde quoniam, ut majorem habeat firmitatem, arbitrium ipsum scripto nostro postulas roborari, tuis iustis postulationibus annuentes, illud sicut in scripto authentico continetur, auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus ejus vero talis est tenor.

In Nomine Domini Nostri Jesu Christi.

Tenor Sententiae.

Ego Rotbertus Viennensis Ecclesiae Archiepiscopus. Et Ego Hugo Abbas Bonvallis, causae quae vertebatur inter Arducium Gebennensem Episcopum, & Vvillelmum Comitem delectione utriusque partis cognitores constituti, recepto etiam iurejurando a Comite, & firma promissione, in verbo veritatis ab Episcopo, & multis ex utraque parte receptis obfidibus, eandem controversiam de bannis, & iustitiis Gebennensis Ecclesiae, & de hominibus adventiciis, vel aliis ad eandem Civitatem pertinentibus, ordine iudicario terminavimus in hunc modum: exhibitis Nobis ab Episcopo scriptis, primum quibus Bull. Rom. Tom. III.

dem gloriosi Domini Nostri Imperatoris Frederici, de Regalibus ejusdem Civitatis per iudicium in solemnibus Curia habitum, & eisdem Domini Nostri Sigillo, cum maximorum, & plurimorum testium subscriptione, firmatum, eidem Episcopo restitutum, & confirmatum: deinde aliis scriptis de transactionibus inter Episcopum Humbertum Gebennensem, & Comitem Aymonem, & inter eum, qui nunc possidet, Arducium Episcopum, & Comitem Amedeum, factis, & sigillis praedicti Humberti, Comitisque Aymonis primo scripto firmato, secundo quoque firmato sigillis Venerabilium Archiepiscoporum, Erardii Lugdunensis, & Stephani Viennensis, idoneis etiam testibus multis de veritate eorumdem scriptorum, & forma transactionis, similiter etiam de transactione per Venerabilem Archiepiscopum Petrum post modum facta, diligenter examinatis atque susceptis legitime allegationibus etiam utriusque partis cum omni diligentia auditis, atque discussis assidentibus nobis, Venerabilibus Episcopis Joanne Gratianopolitano, Lamberto Laurianensi, Petro quondam Maurianensi, & dilectis filiis Nostri Abbatibus G. Alceombaco I. Alpeni, Stamesienii G. Habundantino, VV. de Siz I. Intermontano Broolim Abbate Sancti Mauricii, Prioribus quoque Cartusienis Ordinis de Repansatorio, de Vallone, de Pomerio, de consilio, & assensu eorum iustitia mediane decrevimus, ut earundem cartarum auctoritas inviolabilis perseveret, & per omnia fides debeat adhiberi: ad iudicandum proinde, & firma auctoritate praecipimus, ut recordationes olim factae per homines Episcopi, & Comitis Gebennensem, eorumdem juramento firmate inviolabiliter in perpetuum observentur, quas cognovimus tales fuisse. Bannum videlicet totius Genevae in omnibus, & per omnia, solius Episcopi esse iustitiam, & Dominium, cujuscuque sit homo ad Episcopum solum pertinere, adventitios quoque, ex quo per annum, & diem Gebennis moram fecerint solius Episcopi esse. Et Comes in tota Geneva nullos homines capere debet. Hospitalitatem, placitum generale, forationes Vini, & totum Ripale, Coquadam, & mutationes Domorum, si Dominus mortuus fuerit, debet, ut Dominus possidere: Forum totius Villae, & iustitiam fori similiter. Solius Episcopi esse pedagium & pascua solius Episcopi similiter; Comes quoque per se, vel aliquem de suis, in pascuis Gebennensibus, nullas equituras capere debet. Monetam in manu solius Episcopi esse; & si monetam, falsam quod absit, monetarii fecerint, non nisi iussu Episcopi Comes iustitiam faciat: Si quis vero latro captus fuerit, ipsum, & omnia ejus Episcopus habere debet; Si autem Episcopus eundem latronem damnare decreverit, Comiti reddat, ut iustitiam faciat; Statio Comitibus Gebennis in cognitione Episcopi sit, ita tamen ut Comes, & familia ejus, Ecclesiae, & Civibus, & Ecclesiasticis rebus non noceant, & vadimonia sua, per vim alicui non ponat, & cum recesserit nisi ad pacem creditoris non dimittat. De caetero super muro novo, quem

quem Vvillhelmus Comes construxerat extra Castrum per legitimos testes certissime coram nobis probatum est, quod per Reverendissimum Virum supradictum Archiepiscopum P. Tharentasensem in Transactione per eum facta inter Episcopum Arducium Gebennensem, & Comitem Amedeum diffinitum est, & sub excommunicatione prohibitum, ne extra murum veterem Castrum aliquis usquam murus construeretur, & constructus extra veterem demoliretur: propter quod in nostri quoque iudicii sententia dictum est, & diffinitum, ut idem murus demolatur, & nullus contra praedictam transactionem, & tanti Pontificis excommunicationem, extra veterem murum Castrum deinceps aedificetur. Allegavit revera Comes Vvillhelmus iustitias Latronum, & Adulterorum, se per longa tempora, & patrem suum tenuisse, & accepisse, quod Episcopus, & Gebennensis Ecclesia non confitebatur, & quia per transactionem factam, primo inter Humbertum Episcopum, & Aymonem Comitem, coram Viennensi Archiepiscopo; postmodum etiam secundo, per transactionem factam, inter Amedeum Comitem, & Arducium Gebennensem Episcopum coram venerabilibus Archiepiscopis, Lugdunensi, & Viennensi, tertio etiam coram Tharentasensi, in qua expressum fuit, post excommunicationem factam de muro, ut supra dictum est, ut priora placita inviolabiliter tenerentur, longava illa possessio, & si esset interrupta totiens fuit, eam, ei non posse prodesse iudicavimus, & in omnibus sicut supra dictum est bannum totius Geneve, & reliqua superius scripta, patres nostri supradicti Ecclesiae Gebennensis adjudicaverunt; & ipse Vvillhelmus Comes totius Civitatis Dominium, ad Gebennensem Ecclesiam confusus est, & quod idem habet ab Episcopo tenere. Additum est etiam in sententia, quia Comes Vvillhelmus contra omnem rationem occasione criminum, in quosdam Regulares, & Clericos, etiam manus iniecerat, & in Ecclesiarum patrimonia, ne amplius occasione criminis, furti, homicidii, vel alterius, in Regulares, vel Ecclesiarum patrimonia, vel in bonis mobilibus, manus iniiciat, vel iniiciat; nec in Clericos etiam seculares, qui sunt in Gebennensi Comitatu donec culpa Episcopo manifesta fuerit, & probata, & ipsi ab Episcopo exautorati fuerint, vel degradati; Testes huius sententiae omnes praedicti, & de Clericis Gebennensis Ecclesiae, isti, Poncius Sacrista, Nantelinus Praepositus, Bartholomaeus Decanus, Poncius de Saistreu Decanus. Anselmus de Vvillanaii, Petrus de Dorchia, Roso de Confignon, Freuwardus, Guibertus, Giroldus de Villeta, Vvillhelmus Josperque, Petrus Baucanus, & alii Clerici: Et de Laicis Boemundus Laurentius, Mauritius Jordanus, & alii multi. Hanc Sententiam Comes Vvillhelmus sic a nobis prolatam suscepit, & observare promisit coram nobis duobus, & supra scriptis tribus Episcopis, aliis quoque personis, pene universis Militibus, quoque Amedeo Fratre Comitum, Vvillhelmo de Nangeo, Petro de Cletis, Vvillhelmo de

Festerna Vvillhelmo de Graife, Vvillhelmo de Altavilla, Guidone Bresenco, Vvillhelmo Jurumberti, Vvillhelmo de Ayma, & aliis multis. Lata est haec sententia in Oppido de Aquis anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo octuagesimo quarto. Praesidente in Sancta Romana Ecclesia Beatissimo Papa Lucio III. Imperante glorioso Frederico semper Augusto. Scripta est praesens per manum Petri Notarii Viennensis de precepto nostro, & diligenter examinata, nostris, & aliarum personarum munita sigillis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum se noverit incursum.

Datum Veronae II. idus Decembris.

Clausula.

Dat. die 12. Dec. An. Do. 1185. Pontif. Anno I.

IV.

Statutum ne Domus Canonicales Laicis, & mulieribus mala nota locentur.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri R. Episcopo, & dilectis filiis Decano, & Capitulo Carnotensi salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex Dacherii Episcopis. Tomo III. pag. 550.

Audivimus & audientes nequimus non mirari, quod Laici quidam in Claustro vestro domos jure haereditario possidentes, tales personas plerumque admittunt per quas Clericorum quiete inhonesto strepitu saepe turbatur, & devotio Populi, ne divinis intendat officii praepeditur, jocularioribus quidem aleatoribus, cauponibus & mulieribus turpibus praescriptae domus de consuetudine prava locantur.

Volentes igitur communi Ecclesiae honestati consulere, auctoritate Apostolica prohibemus, ne domos Canonicales ulterius Laicis, per quos honestati Ecclesiae derogetur, aut etiam sub quacumque occasione locentur.

Constituimus etiam de domibus, quas Laici in Claustro jure haereditario tenent, si eas in personis propriis cum honesta Familia, exclusis mulieribus turpibus inhabitare noverint, ut non nisi Clericis, vel personis regularem vitam professis gratis vel pro pretio concedant, si congruum eis pretium voluerint exhibere.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Ven. XII. Kal. Martii.

Dat. die 12. Februarii An. Dom. 1186. Pontif. An. I.

Con-

V.

Confirmatio Compositionis initae inter Monachos Ajenles Ordinis Cluniacensis, & Archiepiscopum de Rupella.

In Biblioth. Cluniac. et al. dit. Martinus Marrier. cal. 1449.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Hugoni Abbati, & Conventui Cluniacensi salutem & Apostolicam benedictionem.

Iustis petentium desideriis dignum est nos faciliem praebere consensum, & vota, quae a rationis tramite non discordant, effectu profectum complere. Ea propter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, compositionem inter Monachos vestros Ajenles, & Petrum Archiepiscopum de Rochella, a bonae memoriae Bernardo quondam Sanctonensi Episcopo factam, & ab utraque parte receptam, sicut in ejus scripto authentico continetur, vobis, & Ecclesiae vestrae auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus, quam ad majorem in posterum firmitatem praesentibus duximus litteris annotandam, cujus tenor talis est.

Exordium.

Confirmatio Compositionis.

T. nos Instrumenti Compositionis inter Petrum Archiepiscopum de Rupella, & Monachos Ajenles.

Series controversiae.

Rationes a Monachis allatae.

Testes advocati.

Sententia Bernardi Episcopi Sanctonensis.

In Nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis.

Ego Bernardus Dei gratia Xanctonensis Episcopus, notum fieri volo successoribus meis, & omnibus hanc chartam legentibus, qualiter discordia pacificata est, quae inter Petrum Archiepiscopum de Rochella, & Monachos Ajenles innata erat. Audieram enim multotiens clamorem Monachorum super Petro Archiepiscopo, quem Reignaudus Ajenensis Prior nobis praesentaverat in Capellanum. Hic jura oblationum, quae eis competere videbantur, ut ipsi asserabant, eis iniuste subtraherebat. Quod amplius sufficere non valens, tum propter ammonitionem domni Caufridi Archiepiscopi Burdegalenensis, amici tamen Ecclesiae Clun., tum propter iustitiam Eugenii Papae, qui mihi hoc in Remensi Concilio viva voce injunxerat, satisfeci clamori, & voluntati Monachorum. Dicebant Monachi, quod tempore Guillelmi Gardradi Xanctonensis Episcopi, inter Arnaudum Priorem de Ais, & Reginaudum Durannum Capellanum, solebant dividere per medium oblationes, quae in praedicta Ecclesia fiebant. Hoc autem nobis testificati sunt viri fide digni; Gnaudus videlicet de Alodio Capellanus, Gaufridus Veritas Capellanus de Castro Alione, Maurinus de Comnia, Stephanus Bernardi, & Stephanus de Fonte, ipse Ecclesiae Parochiani, Audoinus, & Aimericus Ajenles famuli, qui de manu ipsius Capellani ad altare solebant oblationes suscipere. Horum testimonio animatus, statui, & corroboravimus utriusque partis assensu, ut oblationes, quoquomodo fierent in Ecclesia Sanctae Mariae de Comnia, inter Capellanum, & Monachos per medium dividerentur.

Excepto solo nummo, quem Capellanus pro Capellania accipiet, si fuerit ad Missam quam cantaverit. Si qua oblatio in visitatione infirmi facta fuerit Capellano, ut est solus nummus, ipsius erit. Si vero infirmus de pecunia sua, aut de aliquo Censu Nobili Ecclesiae de Ais, aut Capellano aliquod beneficium conferre voluerit per medium dividatur. Terrae, Vineae, Domus, atque alia aedificia Monachorum sint. Confectiones Parochianorum, sive aliorum adventantium, qui in Quadragesima, vel Adventu, seu alio tempore fuerint, per medium dividantur. Decera, atque candelis, quae in Ecclesia offeruntur, a Capellano, & Monachis Ecclesiae communiter serviatur. Quod vero cerei Paschalis, & Candelarum residuum fuerit, per medium dividatur. Si vero Monachi habere voluerint medietatem illius oblationis, quae fit secunda feria post Missam Parochialem, non eis prohibeatur. Ipsi autem de procuratione Episcopi communiter cum Capellano provideant. Oblatio, quae ad manum Sacerdotis offertur, si quis Monachorum accipere voluerit, vel cui Prior iusserit, accipiat: postea super Altare palam ponatur, quo usque post Missam absentibus Clericis per medium dividatur. Diebus festis, si Prior Ajenensis ibi affuerit, vel Prior de Rochella, commoveatur a Capellano, ut Missam solemnem cantet: Si quis illorum cantare voluerit, non eis prohibeatur. Diebus festis in quibus est consuetudo aliquid dare Clericis, ne a Capellano solummodo sine voluntate, & assensu Monachorum eis aliquid detur, prohibemus, si Monachi Matutinas, & alias Horas diei sonare voluerint, sicut mos est illorum, sonabunt, cantabunt, absque impedimento Clericorum. Cantabunt, & Clerici absque impedimento Monachorum. Capellanus Subcapellanos suos consilio Prioris Ajenensis in Ecclesia introducat. Quod si aliquid commiserint, unde removeri debeant, Prioris consilio removeantur, & alii in loco illorum restituantur. Porro ne hoc decretum nostrum ita statutum, aliqua supervenientium Capellanorum, seu Monachorum postea cavillatione convelli, litterarum nostrarum adhibita est privilegialis auctoritas. Facta sunt autem haec apud Gratiam Dei X. Kal. Octobris Dominicae Incarnationis Anno MCXLIX. Romano Pontifice Eugenio III. Regnante in Francia Rege Ludovico, eodem Duce in Aquitania. Testes sunt praenominati Viri, Arnaudus Abbas Gratiae Dei, Gaufridus Archidiaconus Vvillhelmus Aleardi Eleemosynarius Xanctonensis, Jordanus Prior de Aneffio, Ajmericus Prior de Boeth. De Monachis Ajenensibus, Stephanus Constantinus, Joannes de Moguir, & alii complures.

Praeterea concessionem a Venerabili Fratre nostro Ademaro Xanctonensi Episcopo vobis canonice factam, sicut in ejus scripto authentico continetur, nihilominus auctoritate vobis Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus; cujus authentica tenor talis est.

Urbanus Praepositus confirmatio donationum ab Ademaro Sanctonensi Episcopo Cluniacensium.

Ego

1186.
Tenor Donacionis Adema-
ti.

Ego Ademarus Dei gratia Xanctonenfis
Episcopus, precibus Venerabilis Domini Tel-
baudi Abbatis Cluniacensis inclinati, paci, &
tranquillitati Fratrum Cluniacensium inten-
dentes, Monasteria, & Ecclesias, atque Ca-
pellas in nostro Episcopatu sitas, necnon, &
omnes decimationes Ecclesiarum vestrarum,
& aliarum, si forte a Laicis revocare poteritis
sive donationibus, sive transactionibus, sive
commutationibus, vel emptionibus, seu aliis
iustis modis, ubicumque sint, necnon, & uni-
versa omnia quaecumque Deo propitio acquirere
poteritis. Insuper omnem donationem,
largitionem, quam Dominus Hisebertus de
Castro Alione Ecclesie Ajenfi consilio Viro-
rum prudentium noscitur dedisse, sicut tenor
authentici scripti sui declarat, vobis vestrisque
successoribus habenda, & tenenda in per-
petuum Pontificali auctoritate concedimus,
& confirmamus. Et ut concessio atque confir-
matio perpetue firmitatis robur obtineat;
Sigilli nostri munimine presentem paginam
fecimus communiri; ad maiorem quoque
cautelam, ut omnis questionis scrupulus de
medio tollatur; Damas, & concedimus vo-
bis decimas, quas a Laicis acquisistis, vel
acquirere poteritis. Inhibemus etiam sub
poena excommunicationis Laicis omnibus,
qui habent decimas in Parochias vestras, ne
aliquo titulo ad alias Ecclesias transferre pre-
sumant: quod si facere presumpserint, Sepul-
tura, & omni divino officio careant. Sicut
supra scriptum est, fecimus consilio Henrici
Aluicicnsis Archidiaconi. Porro ne hoc de-
cretum nostrum ita statutum aliqua supervenientium
posset cavillatione convelli, sigilli
nostri impressione muniri fecimus. Facta est
autem hac charta apud Xancton. XIII. Kal.
Julii Dominice vero Incarnationis Anno
MCLXXXII. Romano Pontifice Lucio III.
Regnante in Francia Rege Philippo, Henrico
Rege Anglorum gubernante Ducatum Aquita-
nie per Richardum filium suum. Testes
sunt predictus Archidiaconus, Magister Vvillelmus
Testaudus Notarius noster Vvillelmus Viviani,
Arnaudus Monachus Nepos noster. Giraudus
Archipresbyter de Archiaepo, Bernardus Abbas
Nantolii, Magister Henricus Domini Abbatis
Cluniacensis Socius, Siguinus, Robertus ejusdem
Abbatis Notarius, Helias de Fors, Magister
Columbus, Durannus Cambarlangus, Hugo
Maniscalcus, Robertus Sacerdos qui chartam
scripsit.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam nostre confirmationis infringere,
vel ei ausu temerario contraire. Si quis au-
tem hoc attentare presumpserit, indignationem
omnipotentis Dei, & Beatorum Petri &
Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Verone IV. Nonas Martii.

Roboratio
presentis Pri-
vilegii.

Dat. die 12-
Martii Anno
1186. Pontif.
Ano.

VI.

Confirmatio Dignitatis Patriarchalis, Bonorum
omnium, & Jurisdictionis super Iadertinum
Archiepiscopatum, hujusque suffraganeos Episcopos,
Patriarche Gradenfi.

Summorum Pontificum Privilegia, qua inferius
laudantur, suo loco reddimus.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Ven-
Fratri Henrico Graden. Patriarche, ejusque
successoribus canonicis substituendis in perpetuum.

Apostolica officium dignitatis, & cre-
dite nobis dispensationis debitum
utiliter exequi comprobamur, cum collatam
unicuique dignitatem Ecclesie provida sollicitudine
custodimus, & singulis Ecclesiis jura sua
illibata studemus, & integra conservare. Sicut
enim non est concedendum alicui, quod injuste
requirit, ita nemini quod sui juris est, a nobis
convenit denegari; Ea propter Ven. in Christo
Frater Henrice Patriarcha tuis iustis postulatio-
nibus grato concurrentes assensu, Gradensem
Ecclesiam, cui auctore Deo preesse dignosceris,
sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus,
& presentis scripti privilegio communi-
mus. Igitur Prædecessorum Nostrorum felicis
memor. Pelagii, Alexandri, Urbani II. Adriani,
& Alexandri III. & Lucii vestigiis inherentes,
illius præcipue constitutionis tenorem ser-
vantes, quam Prædecessor Noster Leo IX. Papa
fancivit, & Synodali iudicio, & privilegii pagina
confirmavit, tibi, tuisque successoribus cano-
nicis substituendis Patriarchalem concedimus
dignitatem, & Magisterium Graden. Ecclesie
gerendum in his tantum finibus confirmamus,
qui per supradictos Prædecessores Nostros eidem
noscuntur Ecclesie constituti. Crucem quoque
ante te ferendam esse concedimus, nisi cum Ro-
mæ fueris, aut in presentia, vel comitatu Ro-
mani Pontificis. Pallium etiam, plenitudinem
videlicet Pontificalis officii fraternitati tue ex
Apostolica Sedis liberalitate largimur, quo in-
tra Ecclesiam tuam ad Missarum solemniam ce-
lebranda uti memineris, eis diebus quibus Præ-
decessores tuos usos fuisse cognoscis, vid. in Na-
tivitate Domini, Epiphania, Ypopanti, tribus
festivitatibus Sancte Mariæ, Coena Domini, Sab-
bato Sancto, Resurrectione Domini, Ascensione,
Pentecostes, in Natalio S. Joannis Baptiste,
& omnium Apostolorum, in festivitatibus quo-
que Sancti Marci, S. Prothomartyris Stephani,
S. Laurentii, S. Martini, in solemnitate omnium
Sanctorum, & principalibus Ecclesie tue festi-
vitatibus; necnon Ecclesiarum, Episcoporum,
& ceterorum Clericorum Consecrationibus, &
Anniversario consecrationis tue die. Cujus
utique dignitatem in bonis per omnia te volu-
mus vindicare, ut vid. in corrigendis subditis
plus apud te possit ratio, quam potestas, atque
te boni dulcem, mali vero pium sentiant corre-
ctorem personas diligas, & subjectorum vitia
persequaris, ne si aliter agere forte volueris,
transeat in crudelitatem correctio, & perdas
quos desideras, emendare; Sicque vulnus de-

VI.

Edidit Nicolaus
Coles
minor. edit.
Ital. Sac. To.
V. col. 1131.

Exordium.

Gradensem
Ecclesiam sub
protectione Se-
dis Apost. re-
cipiens.

Exordium.

Eidem juxta
Statuta Præ-
decessor. Pon-
tific. Patriar-
chalem digni-
tatem confir-
mat.

Patriarche
Crucis præla-
tioneis.

Pallium usum
concedit.

Henricum
Patr. ad dignis
Episcopi par-
tibus fungen-
dum adhorta-
tur.

Jus quoque
super Iadert-
inum archiep-
iscopale Suff-
raganeis con-
firmat.

Donaciones
omnes Eccl-
siarum, bona-
que ad Gra-
den. Eccles.
spectantia ra-
ta habet.

Urbanus Pp.

Et S. R. E.
Card. subscri-
ptiones.

Ego Henricus Albanen. Episcopus subscripsi.

Ego Paulus Prænestin. Episcopus subscripsi.

Ego Theobaldus Ostien. & Velletr. Episcopus
subscripsi.

Ego Joannes Presbyter Card. Tit. Sancti Marci
subscripsi.

Ego Petrus Presb. Card. Tit. S. Savine subscripsi.

Ego Laborans Presb. Card. S. Mariæ Transty-
berim Tit. S. Calisti subscripsi.

Ego Pandulfus Presb. Card. Tit. XII. Apostolo-
rum subscripsi.

Ego Melior Presb. Card. SS. Jo. & Pauli Tit.
Pamirachii subscripsi.

Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presb. Card. sub-
scripsi.

Ego Jacobus Diaconus Card. S. Mariæ in Cosme-
din subscripsi.

Ego Gratianus SS. Cosmæ & Damiani Diaconus
Card. subscripsi.

Ego Octavianus SS. Sergii & Bacchi Diaconus
Card. subscripsi.

Ego Gofredus S. Mariæ in Via Lata Diaconus
Card. subscripsi.

Ego Rolandus S. Mariæ in Porticu Diac. Card.
subscripsi.

Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac.
Card. subscripsi.

Ego Radulfus S. Georgii ad Velum Aureum
Diac. Card. subscripsi.

Datum Verone per manum Moyfis Vicem
Agentis Cancellari, II. Kalen. Junii Indict. IV.
Incarnationis Domini anno 1186. Pontifica-
tus vero Domini Urbani Pape III. Anno Primo.

Dat. die 31.
Maji An. Do-
mini 1186.
Pontific. An-
no I.

bes abscondere, ut non possis quod sanum est
ulcerare, ne si ferrum plusquam res exigit, im-
primatur, noceat cui prodesse festinas; sed sic
alterum condatur ex altero, quatenus & boni
habeant amando quod caveant, & mali metuendo
quod diligant. Præterea ne commissa regi-
mini & dispensationi tue præfata Graden. Ec-
clesia, quæ de benignitate Apostolica Sedis præ-
rogativa gaudet honoris, ex brevitate Patriar-
chatus inferior, & abjectior valeat apud simpli-
ciores haberi, ad ampliandam dignitatem ipsius,
Prioratum ei super Iadertinum Archiepiscopa-
tum, & Episcopatum ejus Apostolica auctoritate
concedimus, & tam te, quam successores tuos
Iadertino Archiepiscopo, & Episcopo ejus, qui
pro tempore fuerint, dignitate primatus statui-
mus Præfatis, & consecrationis manus eidem
Archiepiscopo impartiri, Romano quidem Pon-
tifici traditione pallii reservata. Statuimus etiam
ut quæcumque bona, quæcumque possessiones
eadem Graden. Ecclesia in presentiarum iuste,
ac canonicè possidet, aut in futurum iustis mo-
dis Deo propitio poterit adipisci, firma tibi,
tuisque successoribus & illibata permaneat.
Porro Ecclesias a Religiosis Viris Graden. Ec-
clesie oblatas per Episcopatum tuum constituta-
tas, tibi, tuisque successoribus libere confirma-
mus, ita ut nulli Episcopo absque tuo assensu in-
eis liceat consecrationes celebrare, aut Sacer-
dotibus in eisdem Domino servientibus, donec
in locis ipsis fueris, divina officia prohibere.
Decernimus ergo ut nulli &c. Si qua &c.
Cunctis autem &c.

EGO URBANUS Catholice Ecclesie Episcopus
subscripsi.
Ego Henricus Albanen. Episcopus subscripsi.
Ego Paulus Prænestin. Episcopus subscripsi.
Ego Theobaldus Ostien. & Velletr. Episcopus
subscripsi.
Ego Joannes Presbyter Card. Tit. Sancti Marci
subscripsi.
Ego Petrus Presb. Card. Tit. S. Savine subscripsi.
Ego Laborans Presb. Card. S. Mariæ Transty-
berim Tit. S. Calisti subscripsi.
Ego Pandulfus Presb. Card. Tit. XII. Apostolo-
rum subscripsi.
Ego Melior Presb. Card. SS. Jo. & Pauli Tit.
Pamirachii subscripsi.
Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presb. Card. sub-
scripsi.
Ego Jacobus Diaconus Card. S. Mariæ in Cosme-
din subscripsi.
Ego Gratianus SS. Cosmæ & Damiani Diaconus
Card. subscripsi.
Ego Octavianus SS. Sergii & Bacchi Diaconus
Card. subscripsi.
Ego Gofredus S. Mariæ in Via Lata Diaconus
Card. subscripsi.
Ego Rolandus S. Mariæ in Porticu Diac. Card.
subscripsi.
Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac.
Card. subscripsi.
Ego Radulfus S. Georgii ad Velum Aureum
Diac. Card. subscripsi.

Datum Verone per manum Moyfis Vicem
Agentis Cancellari, II. Kalen. Junii Indict. IV.
Incarnationis Domini anno 1186. Pontifica-
tus vero Domini Urbani Pape III. Anno Primo.

Dat. die 31.
Maji An. Do-
mini 1186.
Pontific. An-
no I.

VII.

Decreta nonnulla pro quiete, bono regimine,
ac regulari disciplina Monachorum Gran-
dimontensium.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei.
Dilectis filiis Guillelmo Priori Grandimonti,
ejusque Fratribus tam presentibus, quam
futuris, regularem vitam professis,
in perpetuum.

Quanto per infusionem Sancti Spiritus
coelestis subditi magisterio di-
scipline odorem religionis in ve-
stro ordine hæcenus observate latius expandi-
distis, ut secundum Apostolum conversatio
vestra sit vite in vitam: tanto nostro imminet
officio sollicitius attendendum, ne inimicus
humani generis, qui semper circuit,
querens quem devoret, piis invidens studiis
perfectorum, per sine calliditatis astutiam ad-
versus vos, Domino resistente, prævaleat, &
propositum religionis & ordinis, sub quo lau-
dabiliter militatis, virulenta suggestione
immutet aliquatenus, vel perturbet, in vobis
fraternæ pacis gratiam violando. Inde siquidem
est, quod cum inter vos permittente
ipso, qui fideles tuos tentari non patitur supra
id quod portare possint, seminarium scandali
subortum fuerit, quod sollicitudine plurimorum
adhibita hæcenus sedari nequiverit; ad nostram
presentiam quidam ex utraque parte fratrum
litigantium accesserunt coram nobis & fratribus
nostris, plurima de institutione vestri ordinis,
& illatis hinc inde injuriis, proponentes. Nos vero, auditis
omnibus diligenter quæ in nostro duxerunt
auditorio proponenda, ut de cætero inimico
virtutum omnium nocendi aditus clauderetur,
& in ordine vestro fraternæ pacis concordiam
tam facile ipsius calliditas non turbaret,
in his quæ generare videbantur materia
nurgiorum, manum correctionis Apostolicæ
de fratrum nostrorum consilio duximus
apponendam. In primis siquidem statuentes
ut qui, relicto seculo, ad ordinem vestrum
confugiant, priori qui pro tempore fuerit,
& successoribus ejus catholicis, vel capitulo,
si prior non fuerit obedientiam, & reverentiam
promittant absolute. Fratribus autem
singulis in his quæ ad commodum & honorem
domus pertinent, fraternæ caritatis officium,
& auxilium debitæ subventionis impendant.
Majores se invicem, secundum Apostolum,
arbitrantes, quatenus juxta Apostolicam
Evangelicamque Doctrinam se invicem honore
præveniant, & qui forte major est meritis,
non erubescat amore Domini fieri minoribus
ministrator. Paci vestræ præterea providentes,
statuimus ut ad recipiendum alterius
religionis hominem nemo vos cogat
invitos, ne dum instituta relicti ordinis
qui ad vos confugerit æmulatur, a vestra
obtervantia discipline animos simpliciorum
avertat, & aliis vos contingat injuriosos
& molestos existere, si profectos eorum volueritis

Ex Annalibus
MS. Grandimontensium,
editi Martiane
Ihesuæ.
Anecd. Es-
mo Icol. 57.

Exordium.

Monasterio
disciplina
Grandimontensium
Canonici us-
que.

Dilecti ad
Urbanum
quædam.

Obedientia
a Monachis
Priori promittenda.

Fratribus
materia
impedienda
subventio.

Mutuaque
charitas.

Decretum, ut
Grandimontenses
ad alterius
Religionis
hominem
recipiendum
cogantur.

Priori vero potestas in spiritualibus & temporalibus conceditur.

Regulam servantibus labor loco poenitentia inungitur.

Confirmatur regula quaedam.

Domus ipsa, ejusque bona sub protectione Sedis Apostolicae recipiuntur.

Et suam immunitatem continentur.

Urbani PP.

ritis retinere. Priori autem tam in spiritualibus, quam in temporalibus, plenam concedimus auctoritate Apostolica potestatem; ita ut uni conversorum, qui magis idoneus fuerit in cellis vestris temporalia disponenda committat, qui de ipsius prioris mandato, elemosynas depositaque recipiat, & eas in pios usus ac necessitatem domus provida consideratione convertat. Cura vero spiritualium libere de mandato Prioris circa Clericos ipsos resideat: ita quod nullus Laicorum fratrum in confessionibus, poenitentis, divinis officiis celebrandis, & corrigendis excessibus Clericorum, ullam sibi auctoritatem usurpet: sed haec omnia per Priorem jam dictum, vel de mandato ipsius, per Clericos expleantur. Ad haec, ad instar Praedecessorum Nostrorum fel. record. Alexandri & Lucii Romanorum Pontificum, omnibus regulam vestram servantibus, sicut in vestro ordine, & suprapositis nostrae correctionis capitulis salubriter continetur, laborem loco poenitentiae, & in peccatorum suorum remissionem injungimus. Institutionem quoque quam ad castigationem vestram post confirmationem fel. record. Adriani Papae Praedecessoris Nostri salubriter addidistis, auctoritate Apostolica confirmamus, & perpetuis decernimus temporibus validuram: statuentes ut liberum vobis sit, secundum regulam vestram, atque instituta ordinis, abique aliquorum gravaminibus vel molestiis, Domino famulari, salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Praeterea domum & loca vestra, cum omnibus quae in praesentiarum iuste & pacifice possidetis, vel in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poteritis adipisci sub Beati Petri & nostrae protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus: statuentes ut ea firma vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat praefatam domum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare: Sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove communita: nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. EGO URBANUS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi.

Ego Paulus Praenestinae Episcopus subscripsi. Ego Joannes Tit. Sancti Marci Presbyter Card. subscripsi. Ego Petrus Le Bon Presbyter Card. Tit. Sanctae Susanna subscripsi. Ego Laborans Presbyter Card. Sanctae Mariae Transthyberim Tituli Callixti subscripsi. Ego Pandulfus Presbyter Card. Tit. XII. Apostolorum subscripsi. Ego Albinus Presbyter Card. Tit. S. Crucis in Jerusalem subscripsi. Ego Melior Presbyter Card. SS. Joannis & Pauli Tit. Pammachii subscripsi. Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presbyter Card. subscripsi. Ego Jacintus S. Mariae in Cosmedin Diaconus Card. subscripsi. Ego Bobo Sancti Angeli Diaconus Card. subscripsi. Ego Octavianus Sanctorum Sergii & Bacchi Diaconus Card. subscripsi. Ego Rollandus S. Mariae in Porticu Diaconus Card. subscripsi. Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card. subscripsi. Ego Rad. S. Georgii ad Velum Aureum Diaconus Card. subscripsi. Datum Verone per manum Moysis Lateranensis Canonici Vicem Agentis Cancellarii Idibus Julii, Indictione IV. Incarnationis Dominicae Anno MCLXXXVI. Pontificatus vero domni Urbani Papae III. anno primo.

VIII.

Responsio ad Consultationes M. Cenomanensis Episcopi. Urbanus M. Cenomanensi Episcopo.

Um in Apostolica Sede, cui licet immeriti praesidemus, magisterium resideat totius ecclesiasticae disciplinae: dignum est & consonum rationi, ut quoties circa negotium Ecclesiae aliquid dubietatis emerit, ad ipsius deliberationis arbitrium recurratur. Intelleximus siquidem, quod inter villicum de Herneja, & Uxorem ejus coram te quaestio matrimonii tractaretur, & productis testibus, & eorum examinationibus diligenti examine discussis, ante publicationem idem villicus reversus ad propria, publice inter se & Uxorem suam proposuit sententiam divortii iudicio Ecclesiae esse promulgatam: & sic suggesta omnibus falsitate, quamdam aliam mulierem facti nesciam, sibi copulare praesumpsit. Postmodum vero super prioris matrimonii quaestione literis a Sede Apostolica impetratis delegati Judices sententiam divortii protulerunt. Unde quia Villicum & Mulierem, quam superinduxerat, pendente lite prioris Uxor, invicem asseris consentire: tua nos duxit fraternitas consulendos, utrum

AN. CH. 1186. Et S. R. R. Card. Subscriptions.

Dat. die 17. Julii An. Domini 1186. Pontif. An. I.

Ex Appendice ad Concil. Lateran. III. cap. 71. 21.

Cap. Cum in apostolic. 18. de sponsal. & Matrim.

Exordium.

utrum tales sint ad matrimonium admittendi. Nos autem auctoritate praesentium tuae sollicitudini respondemus, quod imposita ei poenitentia competenti, & infra ipsius poenitentiae tempus carnali commercio interdicto, postmodum in maritali copula poterunt remanere.

Cap. super eo 6. de Condi. appol.

Contrahens Matrim. sub condit. non improbat. non compellitur Matrimonium consummare ante condit. eventum.

Super eo vero, quod a nobis similiter postulasti, utrum ille, qui in quadam mulierem consensit, si pater ejus videlicet suum praestaret assensum, si ad consummandum matrimonium sit compellendus: non minus respondemus, quia cum assensus liber dici non possit, qui alieno reservatur arbitrio, ac conditioni, ipsum canonica non improbat instituta, quae consonant honestati, nisi voluntas patris postmodum intercedat. nequaquam ad contrahendum matrimonium est cogendus. Nam licet fel. record. Alexander Papa praedecessor noster in suis videatur consultationibus respondisse, quod desponsalia interposita conditione certa, conditione ipsa minime observata, si consensus de praesenti intercedat, vel carnalis copula subsequatur, dissolvi non debent, sed firmiter observari: nequaquam est nostrae diffinitioni contrarium, cui hujusmodi consensus nequaquam sit de praesenti habendus, licet per verba de praesenti evidentius exprimitur, quod in alieno arbitrio non habito, sed habendo, consistunt, aliam tamen non potest ducere Uxorem (a):

IX.

Libello Citationis ante obitum delegantis proposito, lite post ejus obitum contestata, potest in causa procedere Delegatus. Qui etiam ad producendos testes inducias postulavit, videtur appellationsi renunciare.

Urbanus &c. Abbatibus de Vvellebec, & de Sulvestun.

Gratum gerimus, & acceptum quod in negotiis commissis vestrae jurisdictioni debitam curam impenditis, & his quae dubitationem faciunt, pro gravitate vestri officii censuram Sedis Apostolicae postulatis.

Sane consuluit nos vestra discretio ante obitum delegantis, proposito citationis Edicto, lite vero post mortem delegantis contestata, delegatus Judex nihilominus debeat in causa procedere: & utrum is intelligatur appellationsi renunciasse, qui ea interposita ad producendos testes inducias postulavit, & deinde productioni, & allegationi renuncians, attestaciones petiit solemniter publicari sicut hoc totum circa decessum boni mem. Praedecessoris nostri Lucii, qui Judices delegavit, sub examine vestro asseritis contigisse. Nos autem Inquisitioni vestrae taliter respondemus, quod cum in priore casu citatione facta quasi ceptum sit negotium, & maxime, si Delegatus non sit certus de obitu delegantis per Bull. Rom. Tom. III.

(a) Dat. dicitur anno 1186.

test, & debet in causa procedi: tenebitque, quod iustitia praevia fuerit judiciali tramite diffinitum. In secundo casu videatur ab appellacione recessum, si secundum ea, quae praemissa sunt, eum qui appellaverat constiterit processisse (a).

X.

Confirmatio Ordinis Cruciferorum interventium Hospitali Bononiae, Privilegorumque ad eisdem libertatem, & indemnitate concessio.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ben. Magistro, & Fratribus Cruciferis Hospitalis Domus Bononiensis tam praesentibus, quam futuris, communem vitam ducentibus in perpetuum.

Um antecessor tuus, filii Prior, a Praedecessore Nostro felicitis memoriae Alexandro Papa lapidem Primarium ad Ecclesiam construendam acceperit in Territorio Bononiensi, ubi Domus Vestra, nunc constructa dignoscitur: nos Vestris postulationibus inducti, eandem Ecclesiam, in qua divino estis, & pauperum obsequio mancipati, in jus, & proprietatem Beati Petri, & nostrae protectione suscipimus. & praesentis scripti privilegio communimus.

Statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia Vestra cum Hospitali, in praesentiarum iuste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino poterit adipisci, firma vobis Vestrisque successoribus, & illibata permaneant.

In quibus haec propriis duximus exprimens vocabulis. Locum ipsum in quo praefatum Hospitali, & Ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis. Cetera desunt.

Sane novalem Vestrorum, quae propriis manibus, vel sumptibus colitis, sive de Vestrorum Animalium nutrimentis, nullus a vobis decimas exigere, aut extorquere praesumat.

Liceat quoque vobis personas liberas, & absolutas e Seculo fugientes ad conversionem, & pauperum Christi servitium recipere, & eas abique contradictione aliqua retinere.

Inhibemus autem ne aliqua Ecclesiastica secularive persona in domum vestram quemquam intrudere, aut aliquem Fratrum Vestrorum de ipsa domo audeat eicere violenter.

Clerici etiam qui ad domos vestras ordinati fuerint, & assumpti nulli alii quam tibi filii Prior praestare obedientiam compellantur.

Prohibemus insuper ne cui liceat Vos, aut domos vestras, interdicto, vel excommunicatio

D

(a) Ab Illustrationibus Collectionis Decretalium Gregorii IX. haec data dicitur anno 1186.

Ecclesiam Cruciferorum in jus, & proprietatem Sedis Apost. recipit.

Bona omnia, ac donationes eidem confirmat.

Indebitas decimas a Cruciferis exigere vetat.

In Ordinem quascumque personas recipi concedit.

Clericos Hospitali subiectos declarat.

Eos vero interdicto supponi prohibet.

cationis, sine manifesta & rationabili causa & legitima citatione subijcere.

Præsenti pagina decernentes, ut nullus Ecclesiarum Prælati a domibus vestris quicquam exigere, præter libram cerae, audeat vel etiam extorquere. Salvis censibus illis, qui nunc in quibusdam domibus vestris constituti sunt de consensu Episcoporum annuatim percipiendi.

Faciles erigendi Oratoria, & Cœmeteria.

Nihilominus etiam vobis duximus indulgendum, ut in domibus vestris, ubi tot Fratres assidue commorantur, quibus sit Ecclesia necessaria; liceat vobis Oratoria erigere & Cœmeteria fabricare.

Quorum Sepulturam liberam esse decernimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, nullus obstat. Salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur.

Sacras Ordinationes a quo libuerit Episcopo recipere eos posse indulget.

Christina quoque, Oleum Sanctum, dedicationes Ecclesiarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Sacros fuerint Ordines promovendi, & cætera Ecclesiastica Sacramenta, a quocumque malueritis Catholico recipiatis Episcopo, qui nostra fultus autoritate, quod postulat, impendat.

Censum annuum imponit.

Ad iudicium autem, quod eadem domus vestra specialiter Beati Petri existat duodecim Imperatores nobis nostrisque successoribus annis singulis persolvatis.

Solite conclusiones.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam & Hospitale temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare; Sed omnia integre conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt vobis omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolicæ auctoritate, si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive persona, hanc nostræ Constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiacet.

Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia pacis inveniant. Amen.

AD TE DOMINE LEVAVI ANIMAM MEAM.

Urbanus PP.

EGO URBANUS Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Et S. R. E. Card. subseriptiones.

Ego Henricus Albanensis Episcopus.

Ego Paulus Prænestinensis Episcopus.

Ego Theobaldus Hostiensis & Velletrensis Episcopus.

Ego Petrus Presbyter Card. Tituli Sanctæ Sufannæ.

Ego Laborans Presbyter Card. S. Mariæ Transiberim Tit. Calixti.

Ego Pandolphus Presbyter Card. Tit. XII. Apostolorum.

Ego Melior Presbyter Card. SS. Joannis & Pauli Tit. Pammachii.

Ego Adelardus Tit. Sancti Marcelli Presbyter Card.

Ego Jac. Diaconus Card. Sanctæ Mariæ in Cosmedin.

Ego Gratianus SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card.

Ego Roland, Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.

Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card.

Ego Rad. S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card.

Datum Veronæ per manum Moyfis Lateranensis Canonici, Vicemagentis Cancellarii VII. Kal. Aprilis Indictione V. Incarnationis Domini anno millesimo centesimo octuagesimo septimo Pontificatus vero D. Urbani Papæ III. anno secundo.

Dat. die 26 Martii Anno Dom. 1187. Pontif. An. II.

XI.

Quod Filii in Patrum Ecclesiis institui non debeant, sed ab eis amoveri.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Abbati, & Conventui Fiscanensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ex Concil. Tomo XI. col. 658.

Cum a Sacris sit Canonibus alienum, ut in Ecclesiis Dei Patri filius nullo mediante succedat, nec Sanctuarium Dei possit jure quasi hereditario possideri, mirabile gerimus, & indignum, quod in quibus Ecclesiis, Monasterio vestro utroque jure subjectis nonnulli, sicut accepimus, suis parentibus successerunt, easque contra disciplinam canonicam detinent in scandalum plurimorum, ideoque auctoritate vobis præsentium indulgemus, ut eos qui taliter memoratas Ecclesias detinent, liberam habeatis auctoritate Apostolica facultatem ab ipsis Ecclesiis removendi: ita tamen, quod eadem Ecclesiæ, sine dilatione congrua canonice de personis idoneis ordinentur: nisi forte ibi tanto tempore fuerint, & taliter conversati, quod videantur merito sustinendi.

Dei Sanctuarium jure quasi hereditario non possidentum.

Successi in Patrum Ecclesiis ab eis removendi.

Clausula, & Conclusiones consueta.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri Decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Veronæ Kalendis Junii.

Datum die 1. Junii.

Quod

XII.

Quod post interpositam appellationem nihil liceat innovari.

Ex Concil. Tomo XIII. col. 658.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Galtero Rotomagensi Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem.

Appellatio ad subsidium inventa.

Innovata appellationis tempore in pristinum statum restitucenda.

Conclusiones, & claus. consueta.

Dat. die 31. Julii.

His, qui ad tuitionem sui vocem appellationis emittunt, propensius adesse compellimur, & ne appellatione pendente quorumlibet malignitate graventur, pastoralem sollicitudinem adhibere, quia cum appellationis remedium inventum fuerit ad subsidium oppressorum, eorum indemnitati, quantum ordo juris exposcit nobis imminet præcavere. Inde est, quod cum in Provincia tua, sicut audivimus plerumque contingat, quod tam Ecclesiastici, quam Seculares Viri, post appellationem possessionibus, vel rebus aliis spolientur; præsentibus tibi literis indulgemus, ut si quid circa statum aliquorum de Provincia tua post objectam appellationis obstaculum, in eorum præjudicium tibi constiterit innovatum, id in eum statum appellatione postposita reducendi, in quo tempore appellationis extiterat, de auctoritate nostra liberam habeas facultatem, ne appellantes sui Juris dispendium patiantur. Statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Veronæ secundo Kalendas Augusti.

GREGORIUS VIII.

PAPA CLXXXIII.

AN. ÆR. C. MCLXXXVII.

Albertus, patria Beneventanus, antea S.R.E. Presbyter Cardinalis Sancti Laurentii in Lucina (a), & Cancellarius, electus in Romanum Pontificem die 20. Octobris An. 1187., consecratus est die 25. mensis ejusdem. Sed in Pontificatu mensem I. dies XXVII. imperantibus in Oriente Isaacio Angelo, in Occidente Frederico III. Imperatoribus: Ingressus siquidem Pisanam Urbem, ibidem mortuus est die 17. Decembris anni ejusdem (b). Vacavit Sedes per diem (c).

D Statuta

(a) Teste Anonymo Cassinensi. (b) Ita notatur in brevi Chronico Pisano quod Tomo III. Italicæ Sac. refertur ab Ughello. (c) Exclisus extremis. Quare autem à Baronio, nonnullique aliis Pagium Seniores sequuntur recedam in assignando unius diei spatio huic Inter-Pontificio, inferius dicam in Clemente III.